

SISZÁNTÓ

ELŐFIZETÉSI ÁRA

A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre 16 k.
Negyedévre 4 "
Helyben házhoz hordva:
Egész évre 20 kor.
Negyedévre 5 "
Vidékre postán szállítva:
Egész évre 24 kor.
Negyedévre 6 "
Egyes szám ára 8 fillér

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, ahétfő és
ünnepek utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 9.

A szerkesztőség kéziratok visszazár-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadó-
hivatalhoz intézendők.

XIX. évfolyam 46. szám.

Nagy-Várad.

Kedd, 1913. február 25.

Új fordulat a belpolitikában.

A belpolitikában mára nagy fordulatot jövendöltek a politikai idősök. A képviselőház rövid, formális ülést tartott s miután most lejárt az ellenzék minden tagjának a kizáratása, azt mondogatták, hogy a szövetkezett ellenzék felhasználja az alkalmat és bevonul a parlamentbe, melynek kapuját most már nem őrzik Pavlikék.

Hogy azután milyen eljárást fognak ott követni, erről eltérők voltak a vélemények és hirdetések. Egyesek azt mondogatták, hogy az ellenzék ismét ott folytatja, ahol elhagyta — a sípoláson és dobolásán. Mások azt híresztelték, hogy az ellenzék valamelyik tagja minden gyűlésen deklarációt fog felolvasni s aztán kivonul.

Az ellenzék mai értekezletének határozata után immár meg lehet állapítani, mi a való a különféle híresztelésekből.

A szövetkezett ellenzék ugyanis mai értekezletén kimondotta, hogy addig, míg a megsértett jogrend helyreállítva nincs és míg a miniszterelnök nem ad alkalmat Déry Zoltán vádjainak tisztázására, addig a parlament tanácskozásaiban nem vesz részt. Ezt a határozatát azonban a képviselőház ülésén is ki fogja nyilatkoztatni az ellenzék, de hogy mikor és minő formában, azt később fogják megállapítani.

Beavatott politikai körökben úgy híresztelik, hogy ez azon az ülésen fog megtörténni, amelyiken a képviselőház megkezdi a választójogi javaslat tárgyalását.

És ugyanezkor kezdődnek egyúttal a tömegsztrájk is — ha addig be nem következik valami nagy politikai fordulat is.

Mert erősen tartja magát a hír, hogy — tekintettel a még mindig bizonytalan külügyi politikai helyzetre — Bécsből megindul az akció a magyar politikai helyzet szanálására.

Egyelőre még csak részleges

kormányválságról beszélnek nyíltan. Zichy János grófot menesztik, ki a juniusi események óta állítólag csak a legmagasabb helyről jövő rábeszélésre maradt meg helyén, de most már csak a választójogi reform tárgyalását várja meg és ki lép a kormányból, hol helyét új államtitkárja Jankovich Béla foglalja el.

Evvel kapcsolatban azonban beszélnek az egész kormány lemondásáról is, mely hir szerint még a tavasz előtt bekövetkeznek.

Ezek szerint a közel jövő nagy fordulatot készít elő a belpolitikában, — ha ugyanezek a híresztelések valónak bizonyulnak.

A balkáni háboru.

A balkáni csatater gyér és megbizhatatlan híreit ma háttérbe szorítják a most már pozitív formában jelentkező béketárgyalási tudósítások.

Törökország hivatalos megbízottja Hakki basa kijelentette, hogy most már hajlandó Törökország a békekötésről tárgyalni a nagyhatalmak legutóbbi közös jegyzékének feltételei alapján. Így már remélhető, hogy csakhamar létrejön a béke a balkáni szövetségesek és a török között.

Azonban sajnos, ezzel még nem mulik el felőlünk a háboru veszedelme; mert Oroszország felől kedvezőtlen hírek jönnek, sem az albán kérdésben, sem a román bolgár konfliktus ügyében nem sok reménynyel kecsegtetnek a tárgyalások.

A háboruról szóló tudósításaink a következők:

Kezdődik a tárgyalás.

Konstantinápoly, febr. 24.

A portán jelentik, hogy a béketárgyalás megkezdése legközelebb várható. A nagy-követi reünio meg fogja állapítani a béke-

föltételeket, amelyeknek mind a két fél alá fogja magát vetni.

Szófia, febr. 24.

Hakki basa a nagyhatalmak január 17-iki jegyzékét elfogadta a tárgyalás alapjául és megtudakolta a szövetségesek újabb követeléseit. Bulgária azt kívánja, hogy az új háttér Konstantinápolyhoz közelebb legyen az eddig követelnél, hogy Törökország hadikárpótlást fizessen és hogy Törökország tizenöt nappal az újabb béketárgyalás megkezdése után leszereljen.

Feszült a helyzet.

Bécs, febr. 24.

Diplomáciai körökből jelentik: A balkáni zavarokkal összefüggő kérdések megoldása az illetékes körök véleményei szerint leg-
alább tavaszig, sőt talán nyárig el fog húzódni. Európa csak az ősz folyamán lesz abban a helyzetben, hogy megítélhesse, vajjon tartós békére számíthat-e. Oroszország ezekben a zavarokban nagy ügyességgel fáradozik azon, hogy magának a legnagyobb hasznot biztosítsa. Oroszország ezekben a zavarokban nagy ügyességgel fáradozik azon, hogy magának a legnagyobb hasznot biztosítsa, Oroszország ez idő szerint nemcsak Bulgáriában, hanem Szófiában is, sőt még Bukarestben is a legnépszerűbb nagyhatalom Károly király és kormánya Ausztriához és Magyarországhoz szit, de a lakosságban igen nevezetes fordulat megy végbe Ausztria és Magyarország ellen. Bukarestben csodálkoznak Ausztria és Magyarország diplomáciájának lassúsága miatt, amit csak azzal tudnak megmagyarázni, hogy Berchthold gróf két hangszeren játszik egyszerre. Ez idő szerint egyetlen nagyhatalom sem gondol arra, hogy katonai óvintézkedéseit megszüntesse vagy le is szállítsa.

Apponyi Ipolyságon.

Az ipolysági választókerület néppárti jelöltje, Beniczky Ödön tegnap tartotta meg beszámoló beszédét, amelyre Apponyi Albert gróf, Zichy Aladár gróf, Rakovszky István, Eszterházy Mihály gróf, Barabás Béla, Palugyay Móric, Bosnyák Géza és Szmracsányi György is elkísérték. A képviselők erősen támadták a kormány választójogi javaslatát. A választójogi javaslatát. A választás csütörtökön lesz.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, február 23.

Hosszabb szünet után hétfőn ült össze ismét a magyar képviselőház. Lejárt az összes ellenzéki képviselők kitiltása, kordonra és karhatalomra tehát nem volt szükség. Az országház környéke azonban nem volt csendes. Közönség legalább annyi volt, mint a legizgalmasabb kivezetési napokon.

A Ház karzatán is meglátszott az érdekes alkalom. Minden hely el volt foglalva, de a karzat is megelégedett a csöndes érdeklődéssel.

Az ülés lefolyásáról a következő tudósításunk szól:

A Ház ma délelőtt tizenegy órakor hosszabb szünet után ismét összeült, hogy a további teendők kitűzése fölött tanácskozzék. Mintegy százhusz-százötven munkapárti képviselő jelent meg az ülésteremben. A kormány tagjai közül Lukács László miniszterelnök, Teleszky János pénzügyminiszter, Balogh Jenő kultuszminiszter és Beöthy László kereskedelmi miniszter voltak jelen.

Tisza István gróf elnök féltizenkettőkor nyitotta meg az ülést. Mindenekelőtt elparentálta Székely György, Jakabffy Ferenc és Duka Géza báró elhunyt munkapárti képviselőket. Aztán jelentette, hogy ma lejárt a Szmrecsányi György és Zboray Miklós kitiltása is, ma tehát már az összes ellenzéki képviselők akadálytalanul megjelenhetnek a Házban. Bejelentette végül, hogy Jankovich Bélát, a Ház volt alelnökét közoktatásügyi államtitkárrá nevezte ki a király.

Tisza István gróf ezután bejelentette a Háznak, hogy Pekár Gyula az ülés végén sürgős interpellációt terjeszt elő a miniszterelnök ellen hangoztatott vádak ügyében.

Teleszky János pénzügyminiszter törvényjavaslatot terjesztett elő az adótörvények végrehajtásának elhalasztása tárgyában.

Ezután elhatározták, hogy a következő ülés esütörtökön lesz, a mikor alelnököt választanak és megkezdik a tanítók fizeté-

sének rendezéséről szóló törvényjavaslat tárgyalását.

Pekár Gyula előterjesztette azután interpellációját, melyben arra hivatkozott, hogy az ország közvéleményét élénken foglalkoztatják a miniszterelnök pöre ügyében közzétett hírlapi nyilatkozatok, melyekre választ követel a miniszterelnöktől.

A miniszterelnök beszéde.

Lukács László miniszterelnök azzal kezdi a beszédét, hogy személyes ügyeiben nem szívesen szokott nyilatkozni a parlamentben; ezt most se tenné, ha a közvéleményt a legképtelenebb és legalaptalanabb híresztelésekkel félre nem vezették volna. Felhasználja tehát az alkalmat arra, hogy meggyőzze a Házat azoknak a vádaknak a teljes alaptalanságáról, melyeket az ellenzék vele szemben támasztott. A vádak ama részével szemben, amelyek magánbecsülete ellen irányultak, a bíróság elrendelte a bizonyítást, a vádlók azonban a bizonyítás elől megszöktek. Ezek a vádak tehát tárgytalannokká váltak. Ami a politikai vádakot illeti, ezek arra irányulnak, hogy a nemzeti munkapárt politikai és erkölcsi presztizsét lehetőleg leszállítsák. Utálatos hipokrizis, ha olyan emberek ütköznek meg a pártkassza létezésén, akik a szabadelvű-pártnak egykor maguk is tagjai voltak és a pártkasszát egykor igénybevétték, most farizeusok módjára szemüket az égnek meresztik és menydörögnek a pártkassza ellen. A bíróság nem tartotta magát kompetensnek arra, hogy a bizonyításba belemenjen. Most három ellenzéki ur magáévá tette a vádakot. Erre nézve a szóelő csak annyit mondhat, hogy se ő, se az alatta levő tisztviselők nem négy milliót, de négy krajcárt sem szállítottak be az állampénztárból a pártkasszába soha. A kérdéses időben ő különben is pénzügyminiszter volt és így a pártkassza állásáról informálva sem lehetett. Elvárja Héderváry gróftól, az akkori miniszterelnöktől, hogy teljes mértékben elvállalja a pártkasszát illetőleg a felelősséget. Ő a maga részéről tagadja, hogy oly pénzt, melynek rendelkezése lett volna, hogy az államkasszába kerüljön, valaha a pártkasszába utalt volna. Fölhívja a pénzügyminisztérium és a jogügyek igazgatóságának ama tisztviselőit, akik a szóbanforgó szerződés tárgyalásában részt vettek, hogy tegyenek bizonyosságot a mellett,

hogy a pártkassza részére egyetlenegy fillér sem volt kikötve. Ha a bíróság megengedte volna a bizonyítást, ezt a hivatkozott tisztviselők eskü alatt vallották volna.

Ezután ismerteti a sószerződést pontonként.

— 1909-ben a koalíciós kormánynak kellett volna gondoskodni a sószerződés megújításáról. A bank tehát biztos volt abban, hogy ölébe hull a szerződés. Lehet e feltételezni, hogy egy nyereszkesedésre alakult vállalat ilyen helyzetben még milliókat ajándékozzon a kincstárnak?

— Miféle bizonyítékai vannak Désy vádjainak? Azt mondják, hogy vannak nyugták a banknál. Én kétségbe vonom, hogy volnának ilyenek és azt hiszem, hogy nagy zavarban lennének, ha valaki kényszerítené őket, hogy megmutassák ezeket a nyugtákat.

Ha volnának ilyen nyugták, a melyekből az tűnik ki, hogy sószerződés folytán összegek folytak a rendelkezési alapba, én azt mondom, ilyen nyugták nincsenek, mert nemlétező dolgokról nyugtákat nem lehet kiállítani. (Taps a munkapárton.)

Hallottam, hogy a pénzügyminisztérium segédhivatali főigazgatója által kiállított 500.000 koronás nyugtákat emlegetnek. Igen, ilyen nyugta volt. Egy más üzletből kifolyólag tényleg deponált a bank a pénzügyminisztériumban 500.000 koronát, csak hogy ez az 500.000 korona 1911-ben visszafizettetett a banknak. Konstatálja, hogy Désy Zoltán vádjai mellett írásbeli bizonyítékok nincsenek, sem a bank könyveiben, sem a bank levelezése közt.

Ezek után kérdem milyen erkölcsi értéke lehet Désy vádjainak.

Felkiáltások: Semmi!

Lukács László: A bíróság előtt Désy beismerte, hogy régen tudta a dolgokat és csak azért hallgatott, mert béketárgyalások voltak. Mit jelent ez, hogy a mig reménység volt, hogy az ellenzék vezetési bejussanak a kormányba, addig Lukács becsületes ember volt. (Taps.) Mikor ennek a reménysége megvolt, többé nem tartották Lukácsot annak.

A Ház tudomásul vette a miniszterelnök válaszát, a jegyzőkönyvet hitelesítették és az ülés véget ért.

GR. ZICHY NÁNDOR.

Élet- és jellemrajz. Irta: Bonitz Ferenc.

A magyar katolicizmus feledhetetlen vezérének, az újabb, modern katolikus mozgalmak megindítójának és áldozatkész apostolának életrajza nem pusztán felsorolása egy emberi élet adatainak. Zichy Nándor tevékenysége annyira belekapcsolódott Magyarország legújabb korának történetébe egészen napjainkig, hogy az ő életrajza egyben Magyarország történelmének is egy darabja.

Igy fogta fel ezt Zichy első életrajza, Bonitz Ferenc; s ennek a felfogásnak megfelelőleg valóban jeles és tökéletes munkával ajándékozta meg a magyar történetírást, első sorban a keresztény Magyarországot. Bonitz Ferenc Zichy Nándor életrajzát igéri könyvében s egész korrajzot ad. Így tudja kellőképpen Zichy Nándor egyéniségét is kidomborítani.

Zichy életrajzának kapcsán látjuk azt a romboló munkát, melyet Magyarországon a liberalizmus végzett a kiegyezést követő években s megértjük, hogy a Gondviselésnek minő nagy áldása volt számunkra Zichy Nándor. A liberalizmus fojtó gőzkörében elernyedtt Magyarországot tudatára kellett ébreszteni, annak a veszélynek, mely felé a liberalizmus sodorja. A széttagolt keresztény társadalmat egyesíteni kellett s az egységnek alapot kellett találni a keresztény igaz, benső hitéletben.

Minderre a nehéz, de gyönyörű feladatra gróf Zichy Nándort szemelte ki az isteni Gondviselés s ő a munkát, melyre hivatva volt, gyönyörűen elvégezte. Ébresztett, szervezett, lelkesített és vezetett. Bonitz művéből látjuk azt a nagyszerű, önfeláldozó működést, melyet Zichy Nándor kifejtett.

A mint a hivatalos kormánykörök mind-

inkább a liberalizmus lejtőjére siklanak, úgy bontakozik ki egyre határozottabban Zichy Nándor katolikus akciója s mikor az egyházpolitika idején nyíltan ellene tör a liberális kormányhatalom a kereszténységnek, Zichy Nándor politikai téren is meg tudja adni a csattanós választ a katolikus politikai párt szervezésével.

De nemcsak a politikus Zichyt mutatja be Bonitz; társadalmi és általában minden téren kifejtett tevékenységéről is részletes és igaz képet nyerünk, mindenütt kapcsolatban az illető kor rajzával.

Bonitz műve nemcsak adatainak feldolgozásával és ügyes csoportosításával, hanem élvezetes stílusával is egyike a legjobb életrajzoknak. Átolvasása nemcsak tanulságos, hanem élvezetes is; a Szent István Társulat pedig a mű izléses kiállításával tette azt Zichy Nándor emlékéhez mindenben méltóvá.

Nagyvárad

Tisztviselők Fogyasztási Szövetkezete Rákóczi-ut, 6. szám alatt az Orsolya-zárda épületében
fűszer-, csemege-bor és gyarmatárukban
 Telefon 769. sz. legolcsóbb bevásárlási forrás. Telefon 769. sz.

A szövetkezett ellenzék értekezlete.

Budapest, febr. 24.

Az ellenzék ma délelőtt 11 órakor a néppártban Molnár János elnöklésével értekezletet tartott. A jegyzőkönyvet Zboray Miklós vezette.

Zboray betérjlesztette az ellenzék intézőbizottságának a Désy ügyre vonatkozó következő határozatát:

Megdöbbenéssel látta a szövetkezett ellenzék, hogy Désy Zoltánt Lukács Lászlóval szemben emelt vádjainak és különösen annak a vádnak bizonyíthatásától, hogy Lukács az állammal kötött üzletek alkalmából a Magyar Banktól állami tisztviselők útján 4 millió koronát felülhaladó összeget felvett s azt a munkapárt választási költségeinek fedezésére fordította, a bíróság elítélte.

Andrássy Gyula, Apponyi és Zichy Aladár grófok nyilatkozatával szemben Lukács László a vádat tagadni se merte, még azt se kísérelte meg, hogy magának a bíróságnál elégtételt szerezzen.

A szövetkezett ellenzék előtt tehát kétségtelen, hogy azok a képviselők, akiknek megválasztásához a munkapárti kassza hozzájárult, jogtalanul erre a célra fordított állami pénzen lettek megválasztva s hogy az állami pénzek ilyen felhasználása alkotmányos és erkölcsi szempontból elítélendő.

A határozat elfogadása után Apponyi Albert gróf bejelentette az intézőbizottság határozatát, hogy az ellenzék a parlament tanácskezdésében részt nem vehet, míg a sérelmek orvosolva nincsenek, további teendőkről esetről-esetre fog az intézőbizottság határozni.

Az értekezlet Ráth Endre felszólalása után egyhangulag így határozott.

Ezzel az értekezlet véget ért.

Zichy János lemondása. Nemrég nagy zajt csináltak itt-ott azon a címen, hogy Jankovich Béla dr kultuszminiszteri államtitkárrá való kinevezése eltért attól az újabban elfogadott uzustól, hogy a kultusz-tárca egyik államtitkárja protestáns legyen.

A kinevezésnek azonban más a háttere. Az Esti Ujság írja, hogy Jankovichban nem a katolikus államtitkárt, hanem a közel jövő kultuszminiszterét kell látni. Régóta nem titok, hogy Zichy János gróf ott akarja hagyni az állását. S ha eddig is nem tette, csak azért történt, hogy maradásával a munkapárti kabinet egységét demonstrálja. Nem is politikai okokból távozott volna. A munkakör, a minisztérium levegője, a brans nem felelt meg egyébként igen munkás egyéniségének. Ha azonban a választójogi javaslat letárgyalásával a politikai helyzet tisztul, Zichy távozik. Az utóda Jankovich, a kit már előre kineveztek államtitkárnak.

Mihelyt miniszter lesz, a helyét politikai államtitkár gyanánt Molnár Viktor, a tárca ez idő szerint nyugalmazott államtitkárja, foglalja el. Ezzel a két kinevezéssel kapcsolatos a kultuszminisztérium harmadik szenzációja: Náray-Szabó Sándor saját elhatározásából nyugalmába vonul. Résztint pihenni akar, részint Molnár Viktor reaktíválása készítetik erre a lépésre. A másik

államtitkár személyében még nem történt megállapodás. Végül még egy érdekes változás: nyugalmába vonul Kadosa-Lippich Elek, a művészeti ügyek vezetője is. Helyére Majovszky Pál dr miniszteri osztálytanácsos kerül.

*

A Magy. Tud. jelentése szerint Zichy János Bécsbe utazott, ahol az uralkodónál be fogja adni lemondását. E lemondásról két verzió forog közszájon. Ezek szerint Zichy a Désy-ügy miatt mond le, más részt a katolikus autonomia tárgyában közte és az államtitkár között voltak diferenciák és ezért adta be lemondását.

Botrányos tanitógyűlés.

— Budapesti tudósítás. —

A fizetésük rendezésével elégedetlen magyar tanítók vasárnap országos nagygyűlést tartottak a vármegyeházán. A nagygyűlés azonban keveset végezhetett. Csunya botrány lett a vége. A szabadkőműves irányzat is éktelen lármával és sipolással fejezte ki álláspontját s a lármával a másik tábor se maradt adós. A gyűlés a következőképpen folyt le:

Már az alelnök jelölésnél teljes erővel tört ki a vihar. Moussong Géza elnök Blázsik Mihályt, az állami tanítók országos egyesületének elnökét ajánlotta egyik alelnökkül, de elég volt ezt a nevet kiejtenie, fülsiketítő abeugolás sipolás és dobogás fogadta.

Nagynehezen lecsendesült a láрма s ekkor Balogh Károly nagyváradi tanító kezdte meg előadó-beszédét. Csak úgy tudott szólni, hogy a dobogón egy székre állott. Elmondta a tanítók régi sérelmeit és határozati javaslatot terjesztett be. De mielőtt ezt elfogadhatták volna, Czabán Samu pótjavaslatot tett. Azt indítványozta, hogy az összes iskolák államosítását sürgessék. Utána Tuba Károly pattant föl.

— Hiányzik a javaslatból — mondotta — ami robban. — Foglaljunk állást az általános titkos mellett.

Mindezeket a felszólalásokat a helyeslés és a zajos ellenzés pokoli zaja kísérte. Az előadó alig tudta belekiáltani a gyűlésbe, hogy az államosítás kérdéséhez hozzájárul, de a választójog fessegetésére nincs szükség, mert arról már tavaly határoztak. Az elnök az előadó határozati javaslatát bocsátotta szavazásra.

Ekkor aztán teljes erővel kitért a vihar. Az elnök kihirdette, hogy a rendőrség óvást tett a politikai kérdések fessegetése ellen. Viharos láрма volt a felelet. Percekig kiabáltak, sipoltak és dobogtak.

— Ami nincs a programban, arról nem lehet határozni! — mondotta a rendőrkapitány.

Ujabb vihar. Végre az elnök a következő ötlettel akarta lecsillapítani a vihart:

— A programban nincs, tehát nem határozunk, de szívünkbe zárva hazavisszük a két nagy elvet!

Nem használt semmit. Még egy jó negyedóráig próbáltak elnök és előadó boldogulni mindenféle uton-módon. Nem lehetett. A gyűlés óriási lármában feloszlott.

A szabadkőműves részről csinált botrány elérte célját; kompromittálta a tanítógyűlést s az államosítás és a politizálás éretlen jeliszavaival megfojtotta a gyűlés igazi tárgyát, a fizetésrendezés kérdését.

Vihar az ipartestület gyűlésén.

Vasárnap délelőtt tartotta évi rendes közgyűlését a nagyváradi ipartestület. A közgyűlés szokatlanul viharos volt. Jóllehet, hogy az iparosok elismerték, miszerint az előjáróság buzgón működött, de még nagyobb tevékenységet s még több eredményt vártak.

A közgyűlésen hosszabb vitát provokált a nyugdíjintézmény létesítésének a kérdése. Az iparosok egy nagy része csak érzi ennek a fontos intézménynek a nagy szükségét; látják, hogy a szegény iparos, egész életét munkában töltvén el, ha megöregszik s munkaképtelenné válik, nincs meg a betevő falatja s elmehehet koldulni. Azonban arról fogalma sincs, hogy a nyugdíjintézményt megalkotani így önjerejükől, majdnem képtelenség. Külföldön van intézmény, amely gondoskodik az iparosról, ha munkaképtelenné lesz, előregedik, de ott az állam segítőkárjával lehetett csak ezt megcsinálni. Egyszerűen azt követelni az ipartestület előjáróságától, hogy rövid idő alatt üsse nyélbe azt a kérdést, szinte képtelenség.

Az országos iparegyesület a fővárosban, Bertsey György Nagyváradon, teljes lélekkel, buzgalommal fáradoztak ezen, de sikerre nem tudtak jutni. Közakarattal, hosszas munkával, türelemmel, egymás megértésével és vasösszetartással talán meglehet csinálni, de az bizonyos, ha mindezek mellett is sajnos, még jó idő eltelik, míg a nyugdíjintézményt az iparosok teljesen biztos alapon létrehozhatják.

A zajos közgyűlés lefolyása a következő volt:

Czeplédy Jeremiás elnök vezette a közgyűlést s az előjáróság és a tagok nagy számmal voltak jelen; megtöltötték egészen a tűzoltóaktanya nagytermét.

Első sorban az igazgatóság jelentését olvasták fel, amelynek kapcsán Budai Tibor szólalt fel, aki elismerte, hogy a mostani előjáróság nagyobb buzgóságot fejtett ki, mint az azelőttiek, de még sincs megelégedve tevékenységével.

Ugy az elnök, mint Szabó Károly alelnök és Dévald László titkár válaszukban érdemükre szállították le a támadásokat.

Az ipartestület zárszámadásánál Horváth Gusztáv emelt kifogásokat, s a számadások összeállítását kifogásolta. Oriási zajban jelentette ki, hogy felületes munkát végeztek a számvizsgálók s ezért a felmentvény megtagadását indítványozta.

Tóth Zsigmond számvevő visszautasította a támadást s ha nincsenek megelégedve, kész lemondani.

Dévald László felvilágosításai után a zárszámadásokat feltételeken tudomásul vették s egy öttagú bizottságot küldtek ki: Kelen Bélát, Horváth Gusztávot, Grünwald Jenőt, Buday Tibort és Szilágyi Gézát küldték ki a számadások újabb megvizsgálására.

A nyugdíj intézmény létesítésére vonatkozó bizottsági jelentésnél Szabó Károly alelnök szépen megokolt beszédben indítványozta, hogy határozzák el, miszerint ha a nyugdíj intézményt létesítik s az életképesnek mutatkozik, a nagyváradi ipartestület tíz éven át 5000—5000, összesen 50000 koronával járuljon az alaphoz.

Ficher Márton szabó ezt nem fogadja el, hanem többel járuljon az alaphoz az ipartestület.

Lebovits Rudolf erélyes hangon válaszolt a felszólalásra. Helyteleníti, hogy azok támadják az előjáróságot, akik semmit nem tesznek az iparosságért. Helyesli az előterjesztést, csak azt kifogásolja, hogy aki 5 évi befizetés előtt elhal, nem kapja vissza a befizetett összeget. Majd rátér óriási zajban,

hogy legalább 500 tagra van szükség, hogy életképes legyen a nyugdíj intézmény. A dolog az iparosság józan gondolkodásán fordul meg.

Barza József azt kívánja, hogy a 60 éves iparost is vegyék be a nyugdíj intézménybe.

Szabó Károly arra mutat rá, hogy más helyen is akarták a nyugdíj intézményt, például Szegeden, de alig akadt befizető tag.

Klein I. bádigos szerint 200 rendszeren fizető sem lesz itt.

Végül a közgyűlés elfogadja, hogy a kiküldött bizottság tovább folytassa az előkészítő munkálatokat.

Az áruzsarnok felállításának a kérdése következett most, de a közgyűlésen jelenlevők annyira türelmetlenek voltak, hogy még az előterjesztést sem hallgatták meg, mire az elnök kénytelen volt kijelenteni, hogy a kérdést leveszik a napirendről.

Az alapszabályok módosításánál Szabó Károly indítványozta, hogy az ipartestületi illetékek progresszív állapíttassanak meg, még pedig a foglalkoztatott segédek száma után.

A progresszivitást elfogadták.

Végül állást foglaltak az adóreform és a betegápolási pótdó felemelése ellen s a viharos közgyűlés délután 2 órakor véget ért.

A városi pénztárcsalókat szabadlábra helyezték.

A városi pénztárcsalás ügyének legújabb szenzációja, hogy a két vizsgálati fogságban volt tettes, Budaházy Kálmán és Detrich Tibor, vasárnap óta szabadlábon vannak.

A vizsgálóbíró vasárnap, a hó 23-án hirdette ki Budaházy és Detrich előtt a szabadlábra helyezést.

Dr. Kérchy Péter vizsgálóbíró, vasárnap délután rendelte magához a két foglyot, akik a pénztár panama óta le vannak tartóztatva és eddig hiába kérték szabadlábra helyezésüket. Kérésüket úgy a vizsgálóbíró, mint a vádtanács elutasította és mindenki azt hitte, hogy a főtárgyalásig nem is hagyhatják el a fogságot.

Azonban a főtárgyalás még mindig ké-sik. A vizsgálat lefolytatása nagyon sok időt vesz igénybe, sokkal többet, mint első pillanatra gondolni lehetett. A törvényszék vádtanácsa, még február 1-én tartott ülést a szenzációs bűnygyben és akkor úgy határozott, hogy a rendkívül komplikált és hosszadalmas számadások átvizsgálása miniszteri biztost kér.

Az ez irányban való vizsgálat ismét sok időt fog igénybe venni, úgy hogy a vád egész anyagának a főtárgyalására való pontos előkészítésébe beletelik még jó néhány hónap, s a pénztárcsalók ügye előreláthatólag csak a nyári szünet után kerül tárgyalásra.

Vizsont azonban a vádlottakkal szemben a vizsgálatot teljes és tökéletes részletességgel és pontossággal befejezték. A foglyok szökésétől tartani nem lehet, s az előreláthatólag kiszabandó büntetés nem lesz súlyosabb, hosszabb ideig tartó, mint a vizsgálati fogságnak eddigi, már majdnem másfél éves ideje. Ez az indoka annak, hogy Budaházyt és Detrichet szabadlábra helyezték.

Vasárnap délután 3 órakor megjelent a két vádlott a vizsgálóbíró előtt, aki kihirdette előttük a szablábra helyező végzést.

— Vegyék tudomásul, hogy a mai naptól fogva szabadok. Az idézésekre kötelesek mindenkor pontosan megjelenni.

Négy órakor már elhagyták az ügyészség épületét. Budaházynek Révet, Detrichnek pedig Tápiószéle községet jelölték ki állandó tartózkodási helyül.

Építhetik az új vágóhidat.

Ha lesz rá pénz.

Egymás után érkeznek a városi közintézményekre vonatkozó jóváhagyások az egyes miniszteriumokból, pénze azonban nincs Nagy-Várad városának, hogy azok építését megkezdhesse.

A közgyűlés utasította a városi tanácsot, hogy uzsora kamattal is szerezzen pénzt, de a milliók még így sem nagyon kínálkoznak, azok a bizonyos angolok csak nem akarnak ide jönni a kincsessel. — De azt hisszük, hogy ha akadnék is valahonnan nagyobb összeg magas kamatra, azt nem vehetné igénybe a város és pedig azért, mert a miniszter nem hagyná jóvá a kölcsön felvételét.

Ezt mutatja a belügyminiszter egy tegnap érkezett leirata, amelyben óva inti a várost, hogy csak az esetben kezdjen a vágóhid építéséhez, ha a fedezet biztosítva lesz, nehogy súlyos kölcsönt kelljen felvennie.

A belügyminisztertől nyanyis leérkezett az új vágóhid terveinek és költségvetésének a jóváhagyása, de a leirat egyik pontja a következőleg hangzik:

„A jelenlegi kedvezőtlen pénzügyi helyzetre való tekintettel felhívom egyben a város közönségét, hogy a kölcsön felvétele tekintetében még a jelen határozat végrehajtása előtt tájékozódjék s a végrehajtást csak olyan időpontban kezdje meg, amikor a kölcsön tárgyalások révén biztosítást szerzett az iránt, hogy a megkezdett munkák kereseti kimutatásának kiegyenlítése nem fogja a várost valamely kedvezőtlen kölcsön ajánlatnak elfogadására kényszeríteni.“

Ez eléggé világosan van megszövegezve.

A belügyminiszter tegnap értesítette Nagyvárad városát, hogy a vágóhid felépítésének terveit, költségvetését s a fedezetre vonatkozó határozatot jóváhagyja, Székely Sándor felebbezésének az elutasításával.

Kívánatosnak tartja azonban, hogy a hűtőházat úgy építse a város, hogy annak belsejébe patkányok ne férközhessenek s e célból úgy a facsöveket, mint a parafa falakat drótfonattal építsék.

A jövedelmezőségi számításokat újból dolgozzák át s jóváhagyás céljából újból terjeszszék fel, mivel a vágóhid telepén létesített, de a vágóhid tartozékát nem képező jéggyár költségei a vágóhididijak megállapításának alapjául veendő költségek összegébe nem számíthatók.

Azt jóváhagyja azonban, hogy a régi vágóhid évi 8957 korona amortizációja ezen alapnál beszámítható, mert különben az egész város közönségét terhelné.

A husvizsgálati szabályrendeletnél szintén tesz apróbb észrevételeket a miniszter.

A Szigligeti Társaság Rákosi-ünnepélye.

Vasárnap délelőtt tartotta meg a Szigligeti Társaság felolvasó ülését, melyet Rákosi Jenő méltatásának szentelt. A közönség átérezte Rákosi működésének jelentőségét s ez alkalommal egészen megtöltötte a város háza dísztermét.

Rádl Ödön elnök néhány szóval megnyitotta az ünnepélyt, mire Nosz Gusztáv főreáliskolai tanár, a társaság titkára olvasta fel ünnepi beszédjét Rákosi Jenőről. Nosz teljes alaposággal mutatta be Rákosi irodalmi jelentőségét; rövid életrajzi vázlat után behatóan méltatta Rákosi működésének minden irányát és lelkes szavakkal emelte ki Rákosi Jenő izzó fajszeretétét. A lendületesen megírt és előadott emlékszedet megtapsolták.

Szentgyörgyi Márta Mados Györgynek néhány versét adta elő. A versek ultramodernek, sőt ultrafuturisták voltak s így nem igen pályáztak arra, hogy a jelenkor szegény halandói valami nagyon élvezzék. Ellenben igen kedves volt Szentgyörgyi Márta közvetlen, rendkívül vonzó előadása.

Horkay Elemér az újságról tartott humoros eszegeést. Apró, de igen sikerülten előadott jellemző intimitásokat árult el az újságsínálás titkaiból s jóízű humorával, szelid gunyolódásaival meg-meg mosolygottatta a hallgatóságot, mely a felolvasást meleg tetszéssel fogadta.

Befejezésül dr. Pelle János olvasta fel a Társaságnak Rákosi Jenőhöz intézett üdvözlő iratát, melyet Sas Ede főtítkár írt.

Cselédek és katonák.

*

Ezeket a sorokat a főkapitány urnak adresszáljuk és reméljük, hogy ezuttal nem eredménytelenül.

Nem egyszer szóvátettük mi már ennek a lapnak hasábjain azt a szegényletes állapotot, ami vasárnap délután Nagyvárad főbb utcáin és terein uralkodik. E tekintetben elbujhatunk Debrecen avagy Szeged mellett.

Ezt a felszólalást a múlt vasárnapi botrányos jelenetek provokálják. A közönség közül két inzultált úri asszony fordult hozzánk és arra kértek bennünket, hogy a nyilvánosság előtt hívjuk fel Nagyvárad város modern gondolkozású rendőrfőkapitányát a gyors és gyökeres intézkedésre. Ugyan így jártak el Szegeden és ma már nincs meg a város szívében az ugynevezett cseléd- és bakakorzó.

Mert senki nem irigyli szegény cselédktől és katonáktól ezt az egyetlen szabad vasárnap délutánt, ezt a kis szórakozást, sétát és loasogást. Kimenő kell nekik, ehhez joguk van. De aztán menjenek is ki és ne csináljanak pedig csödületet a Rákóczy-uti korzón és a Sas-passageban.

Ez először is rendői kihágás. De a poszt meg sem kísérli szétozlatni a harcias népet és talán egyedül nem is bír velük. Tehát az első orvoslásra itt van szükség.

De ha aztán csak csödület volna!... Nyolcszáz ezer cseléd és vagy hat-hétszáz tüzér, baka, huszár nyüzsög a fedett általjáró alatt és a Sas kávéház előtt. A rendszer

jövő-menő publikumot leszoritják a járdáról. De ez még a jobbik eset.

Akkor kezdődik csak az uri publikum és a polgári emberek, nők és nagyleányok hallatlan inzultálása, amikor végig merészkednek menni ezen a röhögő, enyelgő és perverskedő tömegen! . . . A bakák sorfala gyorspostát játszik a huszárok csapatával. És a bajonettes baka belebukik az uri nőbe, meglöki, a huszár visszadobja . . . És ez így megy végig! . . .

Vasárnap délután sok uri leány sirva menekült tovább, hátukon kék foltokat vittek emlékül.

Hát aztán a trágár szavak, mocskos beszédek! . . . Reprodukálhatatlan az a sok válogatott káromkodás, amit a „nacoságák“ fejéhez vágnak ezek a szabad száju némberek.

Azért odairányul tiszteletteljes kérésünk, hogy a cselédeket a rendőrség ne engedje a főbb utcákon és tereken tömegesen sétálni. Jelöljön ki a rendőrség számukra eselédkorzót, úgy mint Szegeden. Valamelyik szép és romantikus allét. Vagy a nagyobb melékutecákat.

Második és fontosabb kérésünk pedig az, hogy írjon át a rendőrkapitányi hivatal a helybeli katonai parancsnoksághoz az iránt, hogy a katonákat egyszersmindenkorra tiltsa le a korzóról. Menjenek a cselédkorzóra.

Csakis így lehet elejét venni ennek a botrányos állapotnak. Haladást jelent ez Nagyvárad szociális életében és annak lesz érdeme, aki megcsinálja.

Eladta a hugát.

*

A rendőri büntetőbíróóság elé nem mindennapi eset került tegnap.

Ez a példa kitűnően igazolja azt az erkölcsi felfogást és prostituált gondolkozást, amelyben az alkoholizmus és az utcai szociálizmus neveli az embereket. Egy mesterlegény képes arra, hogy öt liter borért eladja a saját testvérhugát, Mikor hazafelé ment a vendéglőből, talán a Marsaillest fűtyülte. Mit törődött ő azzal, hogy milyen áron jutott a vig, mámoros hangulathoz! Erkölcsi érzék lelkiismeretfurdalás, szegényérzet, aljasság és becstelenség: ah ezeket a fehér fogalmakat régen kitiporta lelkükből a duhaj szocializmus. Antimorálisak, mert ilyenek a vezetők is. Tehát legelőször ezekre kellene jó huszonötöt venni.

Olvasd csak el jó magyar nép és okulj belőle.

Neveket nem írunk. Aki ezekre is kíváncsi, az fájradjon fel a rendőrségre. Mezey Gyula, a kihágási ügyosztály kitűnő vezetője rendelkezésére bocsáthatja bárkinek. Mi az illetők hozzátartozói iránt való kiméletből nem írjuk ki.

F. Gy. nyugalmazott államvasuti ellenőr Árvaház-utcai lakásáról telefonáltak az olasz rendőrökönként, hogy jöjjön azonnal valaki. Egy rendőr kisetett a jelzett helyre s ott a ház urnője felháborodással adta tudtára a következőket:

— Itt van ez a nő. Tessék bekisérni. Én nem tudom, hogy mit akart itt. Mostanában annyi tolvaj lopakodik be a lakásokba . . . Én nem tudom, mit akart. A takarítónő abban a szobában találta, amelyet kiadtunk egy kőműves mesternek.

A rendőr a leányt előállította, aki aztán bevallotta, hogy M. Zs.-nek hívják. Vacsorázott bátyja és egy előtte ismeretlen ember társaságában a Csáky-féle vendéglőben. Még vacsora előtt megegyeztek, hogy az ismeretlen fogja fizetni a számlát. Bátyja jól ismerte a férfit.

Vacsora alatt fülébe sugta, hogy egyedül hagyja a férfivel. És úgy látszik, a két férfi egymás közt már előre megegyezett, mert mikor bátyja felállt, hogy megy, a férfi nem szólt semmit.

Jól megvacsoráztak. Öt liter bort ittak s ezt a vacsorával együtt az ismeretlen kifizette. Bátyja nem is jött többet vissza . . .

A férfi aztán zsákmányát faképnél hagyta hétfőn reggel. Elment munkába. Így találta rá.

Az eset ugye szimpla. De megdöbbentő. Nem tettünk hozzá semmit. Nem színeztük. Tessék rajta gondolkodni, felháborodni, szomorkodni, vagy mulatni. Ahogy tetszik. De a következtetést mindenki vonja le.

A primadonnák csalója.

*

Az aradi példa ragadós. Tegnap Nagyváradon már a második esetről beszéltek a színház körül. Csakhogy itt nem a primadonna ékszereire utazott az illető, hanem egyenesen a pénzére.

Nem is valami finom elzüllött uri csaló-ról van szó. Közönséges munkásemberről, aki durva patkós esizmákkal hágott bele a primadonna sötét smyrnai szőnyegébe. Vasárnap reggel történt, még aludt a primadonna, amikor bekopogtatott a másodemeleti lakás ajtaján egy marcona tekintetű, hőrorgas ember. A sok primadonna közül Görög Olgát választotta ki, ennél fogva az ő lakásán játszódtatott le a következő jelenet.

A kopogtatásra Görög Olga édes anyja sietett ajtót nyitni.

— Mi tetszik?

— A művésznőnek hoztam ezt a levelet Medgyaszai urtól.

— Honnan küldte ezt Medgyaszai ur?

— A Pannóniából kérem.

A beszélgetésre felébredt a művésznő. Ki szólt.

— Ki az?

A mama besietett.

— Ezt a levelet hozta egy ember Medgyaszaitól.

— Hadd lássam azt az embert!

— De fiaeskám! Hát ágyban vagy, miért hívod be . . . Majd én elintézem — próbált tiltakozni a mama.

— De én látni akarom, szólt ellenmondást nem tűrő hangon a fölébredt művésznő. És a levélhező ember besétált a primadonna művirágos, ékes hálószobájába.

És a primadonna jól megnézte az embert, aki azt mondta, hogy portás a Pannóniában és Medgyaszai Jenő küldte, a színház népszerű tenoristája.

Felbontotta a levelet. A kis levélke így szólt:

T. Nagysád!

Ma összejöttem a titkárral s emiatt nem vehettem fel a gázsimat. Legyen szíves adjon kölesön 10 koronát. Még ma este megadom.

Üdvözlí

Medgyaszai.

A primadonnának jó szíve van. És a primadonnákban sok a naivság, könnyen hisznek. Mit tett Görög Olga? . . . At akart adni tíz koronát az álportásnak.

— Hát Istenem! . . . Szegény Medgyaszai biztosan nagyon megvan szorulva. Adjunk neki mamuska.

De a praktikus és tapasztalt mamának gyanus volt a kérés és kiküldte az álportást.

— Nézd kérlek Olga: Medgyaszai per te veled ugye? Miért nagysádolna? . . . Ezt nem ő írta. Nem adunk. Megüzenjük, hogy majd személyesen adod át neki a próbán.

És így tettek. A hosszú, fekete kabátos álportás szomorúan vette tudomásul a választ.

Este aztán Görög Olga mentetgeti magát Medgyaszai előtt.

— Gyanus volt az ember . . . bocsáss meg.

— De kérlek Olga! . . . Én nem irtam. Én nem kértem. Hol az a levél.

— Így aztán kiderült, hogy valami nyomorgó álbohém, aki járatos lehet a színházi ügyekben (tudta, hogy Medgyaszai az nap összejött a titkárral) be akarta csapni a primadonnát.

Hasonló esete volt Étsy Emiliának is. Neki Tóth Elek irt. Most aztán a rendőrség keresi a titokzatos portást, aki így jutott be a primadonnához. De egyik helyen sem sikerült pénzhez jutnia.

A városfenesi gyujtogatás.

Harmadik és negyedik nap.

A városfenesi uri gyujtogatók ügyében változatlanul nagy érdeklődés mellett folyik tovább a tárgyalás a nagyvárad esküdtbíróóság előtt.

Vasárnap rövid, inkább csak formális tárgyalás volt. Tegnap hallgatták ki a legfontosabb tanukat. Így Schäffer Antalt, a Baiersdorf és Baich-cég alkalmazottját, ezután Vigdorovics Emánuel feleségét, majd pedig Vigdorovics Hermann feleségét és leányát. — Az asszonyok mindenben férjük vallomását igyekeznek megerősíteni, természetes tehát, hogy a vallomások egymással ellentmondanak.

Schäffer Antal vallomásából az első tüzre vonatkozólag azt lehet következtetni, hogy Vigdorovics Emánuel első feleségét Hermann biztatta fel a Buzsor-pataki istálló felgyujtatására. Elmondja azután, hogy a két testvér nem volt társas viszonyban egymással. Emánuel alkalmazottja volt Hermannnak. Neki, mint a cég alkalmazottjának feltétlenül tudnia kellett volna a dologról. Az nem igaz, hogy a második tüz alkalomával Emánuel albérlője lett volna Hermannnak.

Ezt a cég meg sem engedte volna. A tüz estéjén ott voltak Vigdorovits Hermannéknál. Ő adta tudtukra a tüzet, de Hermann nem volt egy cseppet sem meglepetve.

Vigdorovits Emánuelné

a másodrendű vádlott felesége következik, majd a tanuk sorában. Az első tüzről nem tud semmit. A férje Vigdorovits Hermannnak alkalmazottja volt, határozottan állítja, hogy nem volt társ soha.

Elnők: Tudja, ki gyujtotta fel a Halásztetőn az istállót?

Tanu: Igen, a férjem még az este mondotta, hogy Hermann volt a tettes.

— Miért nem mondta ezt a csendőröknek akkor?

— Nem akartam Hermannnak bajt csinálni, azt sem akartam, hogy bosszúnak gondolják s az ügyvéd is azt tanácsolta, hogy ne mártsuk be a sógoromat, a férjem ártatlansága ugyanis kiderül.

..HIREK..

Tájékoztató.

Február 28. A Katholikus Kör negyedik közgyűlése.

Márc. 2. Biharmegyei Takarékpénztár közgyűlése d. n. 3 órakor.

Március 6. Bihoreana takarékpénztár közgyűlése d. e. 10 órakor.

Március 9. D. e. 11 órakor Katholikus Kör közgyűlése.

Március 14. A Katholikus Kör ötödik közgyűlése.

Április 20. A Katholikus Kör záróünnepélye

* **Személyi hir.** Dr. Lányi József tinini püspök Bécsből hazaérkezett Nagyváradra.

* **Keresztelő a királyi családban.** Hohenlohe Schilligfürst Gottfried herceg újszülött fiának, mint Bécsből jelentik, tegnap volt a keresztelője. Az újszülött a Frigyes, Konrad, Gottfried, Mária nevet kapta. A keresztelőn a királyi család számos tagja volt jelen.

* **Görgei rosszul van.** A nagybeteg tábornok állapotában tegnap este hirtelen rosszabbodás állott be. Az éjszakát nyugtalanul töltötte, alig aludt valamit. Orvosai ma délelőtt konziliumot tartanak.

* **A rendkívüli közgyűlés előkészítése.** A szerdán tartandó rendkívüli megyegyűlés tárgyait tegnap készítette elő az állandó választmány. Az első ügy az illyei jegyzőválasztás ellen beadott felebbezés volt. E felebbezésben Bende Flóra amiatt szólal fel, mert a választás alkalmával románajku pályázót nem jelölt a főszolgabíró. A felebbezés elutasítását fogja javasolni a választmány. A másik ügy a monostorpályi jegyzői lak építése volt. A képviselőtestület határozatát a választmány kedvező véleménnyel terjeszti a közgyűlés elé.

* **Kinevezés.** Az igazságügyi miniszter dr. Diószeghy Győző borosjenői járásbírói törvényszéki bírói minőségben a beszercei törvényszékhez helyezte át. Diószeghy Győzöt Nagyváradon is ismeri mindenki. Ugyanis Borosjenőre való távozása előtt itt bíraskodott és ezalatt egy társadalmi, mint hivatalos ténykedésével igen sok jóbarátot szerzett magának.

* **Hivatal vizsgálat.** A városi könyvtár bizottság küldöttei dr. Kováts S. János és Balogh Károly, dr. Mártonffy Marcell elnöke alatt tegnap délután vizsgálatot tartottak a nyilvános könyvtárban s ott mindent a legnagyobb rendben találtak. Megállapították, hogy a nyilvános könyvtár összértéke: 45.711 korona 10 fillér, s hogy a könyvtár rendezése folyamatban van. A vizsgálat eredményeként hitelesítették a leltárakat, amelyet a könyvtár bizottság elnöke legközelebb a városi tanáshoz terjeszt be a városi törzsvagyonba való beiktatás céljából.

* **A nagyszalontai mérnökválasztás.** A nagyszalontai képviselőtestület községi mérnöki állást szervezett, melyet választás útján töltöttek be. A választás ellen Piko János nagyváradai mérnök felebbezést jelentett be, mert nem a képviselőtestület eszközölte a jelölést. A felebbezés a szerdán tartandó rendkívüli megyegyűlésen lesz tárgyalva és tegnap készítette elő az állandó

választmány. A választmány Fráter Barnabás alispán javaslatára a választás megsemmisítését fogja javasolni, mert a jelölés tényleg nem történt szabályosan.

* **Afrikai képek.** Vasárnap délután igen tanulságos, etnográfiai szempontból rendkívül érdekes előadást tartott Lestyán Endre szeminárium lelkigazgató a Kath. Legényegyletben. A kioto négereket mutatta színes képekben, ismertette szokásait. A négerek sok furcsa öltözetű, sallangos disze, asszonyaik komikus hiúsága élénk derűtséget keltett. A nagyszámú közönség igen hálás volt az érdekes előadásért.

* **A vármegyei nyugdíjbizottság ülése.** Biharvármegye nyugdíjbizottsága tegnap Fráter Barnabás elnöke mellett ülést tartott. Az ülésen özv. dr. Hegyesi Pálné özvegyi nyugdíjával foglalkoztak első sorban. Megállapították a szolgálati évek után járó nyugdíjat és annak folyósítására az alispánt felhatalmazták. Ugyancsak megállapították özv. Jámbor Istvánné nyugdíját is. Ezután a jegyzői nyugdíjbizottság tartott ülést, melyen apróbb nyugdíj ügyeket intéztek el.

* **Halálozás.** Özv. Wagner Mihályné szül. Mihálykövi Anna, élete 59-ik évében, hosszas szenvedés után elhunyt. Temetése holnap, szerdán, február 26-án délelőtt 9 órakor lesz a Szent János-utca 54. számú háztól.

* **Vetítőest a Katholikus Körben.** A Katholikus Kör mai vetítőestélye fél hat órakor veszi kezdetét. Bozóky Gyula fog előadást tartani Japánról. A bemutatandó színes vetített képek dr. Bozóky Dezső eredeti fényképfelvételei.

* **A magyar gyermektanulmányi társaság nagyváradai fiókköre** folyó hó 26-án, szerdán délután 6 órakor, a városháza bizottsági termében felolvasó ülést tart, amelynek tárgya: dr. Edelmann Menyhért állami gyermektanulmányozás az iskolában címmel.

* **Az ékszerablások ügye,** melyet a Tiszántúl vasárnapi számában részletesen ismertettünk, városnapi nagy feltűnést keltett. A nagyváradai ékszerészek közül többen a rendőrséghez fordultak telefonon, hogy minő óvintézkedéseket tegyenek. A bünygyosztály nem tanácsolható egyebet, minthogy az üzleteket gondosan zárják be és ha bármilyen gyanús eszre, azonnal jelentsek. — A nagyváradai rendőrséggel, a budapesti detektivekkel egyidőben nagy apparátussal folytatta a nyomozást a kolozsvári rendőrség is. És amint azt nekünk Kolozsvárról jelentik vasárnap el is fogta Grünfeld Mórt, aki a bánffyhungyadi ékszerlopást követte el. Nagyváradon tovább folyik a nyomozás.

* **Egy betegápoló nővér halála.** Aki egész életét Jézus szolgálatára és a szegény betegek fájdalmainak enyhítésére ajánlotta fel, most ott fekszik kiterítve siri nyoszolyáján. A biharmegyei közpórház betegápoló apácáinak egyike: Mária Proserpia nővér, szül. Liebert Borbála, élete 41. évében, a halotti szentségek többszöri ajtatos felvétele után tisztá lelkét visszaadta Teremtőjének. Temetése ma, kedden, február 25-én délután 3 órakor lesz a közpórházban, a requiem pedig holnap, szerdán délelőtt 9 órakor tartatik meg lelkiüdvéért az olasz-i plébánia-templomban.

— Azt magyarázza meg nekem, hogyan lehetséges, hogy egy feleség engedi, hogy szégyenszemre letartóztassák az urát, mikor tudta, hogy a sógora volt a tettes.

— Sajnáltam a gyermekeket. Gondoltam, hamarosan kiderül az ártatlansága és megtörtént már nagyobb urakkal is, hogy letartóztatták őket. Azt hittem, Hermann is rajta lesz, hogy Emánuel megszabaduljon, mi pedig akkor másfelé költöztünk volna.

— Hogyan mehetett annyira a férjénél a testvéri szeretet, hogy engedte magát letartóztatni és csak olyan későre vallott Hermann ellen?

— Emánuel is azt hitte, hogy úgy is megszabadul. És még a mult tárgyalás után is azt mondotta nekem, hogy inkább ülne két évet ártatlanul, mintsem a bátyját 6 évre ítélték.

— Mit szól hozzá Hermann?

Hermann: Nem szólok instálom semmit, nem mond igazat.

Dr. Lenkey Gyula ügyvéd, Vigdorovics Emánuelné testvére a következő tanu, akit a letartóztatáskor Budapestről hívtak le. Nővére említette neki, hogy Hermann a tettes, de nem tudja, hogy mindjárt az első találkozásakor-e Minden élt kerülni kívánt és azért ő sem akarta, hogy Hermann ellen forduljanak, annál is inkább, mert remélte, hogy Hermann tanuskodása kimentí Emánuel.

Désy védő: Tud-e arról, hogy Hermann valami kauciót ígért Emánuelért?

— Igen de nem adta meg.

Vigdorovics Hermanné

az elsőrendű vádlott felesége férje állításait erősíti meg. Ugyanazt mondja, amit a férje. Emánuel először alkalmazottja volt, azután társ lett. A lakásukon egyeztek meg a társas viszonyra nézve. Emánuel akkor 1000 koronát adott Hermannak az üzletbe való befektetésül.

Elnök: Emánuel azt mondja, hogy ez nem igaz.

Tanu: Ő mindenre azt mondja.

Az elégett lovak Emánuel tulajdonát képezték.

Tanu szemébe is mondta mindezeket Vigdorovics Emánuelnek, aki kijelentette, hogy az egészből egy szó sem igaz.

Vigdorovics Gizella az első rendű vádlott leánya körülbelül ugyanazokat mondotta el, amit az édes anyja.

Délután még egy sereg tanut hallgatott a bíróság.

A tárgyalást ma folytatják.

Pertörlés a Tisza—Károlyi—Széchenyi párbajban. Tisza István gróf néhány héttel ezelőtt tudvalevően kardpárbajt vívott Károlyi Mihály gróffal s pár nappal később Széchenyi Aladár gróffal. A párbajra az szolgáltatott okot, hogy Károlyi Mihály nem fogadta el a kaszinóban Tisza István gróf köszönését, Széchenyi Aladár pedig levélben tudatta Tisza Istvánnal, hogy tévedésből fogadta a köszönését. A páros viaskodás miatt bünavádi eljárás indult meg, melynek most a király elhatározása vetett véget. Ugy értesülünk ugyanis, hogy a király mind a két afférban a pör törlését rendelte el.

Valódi Amerikai és Chas-sala cipők, legje. Bor. a-lino és Pichler alapok

REICHARD áruháza

cégnél szereshetők be.

* Ki volt a kőaljai gyujtogató.

Mióta a csendőrség a lakossággal karöltve oly nagy apparátussal kezdte meg a kőaljai tüzesetek keletkezésének okát nyomozni, egyszerre megszűnt a gyujtogatás. Azóta több tüzeset nem fordult elő. Attól félnek a gazdák, hogy ha a csendőrök a községből eltávoznak, újra kezdődik minden. Az eddigi nyomozás kétségtelenül megállapította, hogy valami piromanikus ember követte el a gyujtogatásokat. Roppant erős a gyanu egy 19 éves félkegyelmű izópallagi legényre, Szimue Simonra. Ez a szerencsétlen ember már többször megfordult Kőalján, sőt Cécén is és ha nem vették észre, odalopózott a takarmánygaradák közelébe, vagy a házak végébe és gyufával kezdték azokat gyujtogatni. Most a kőaljai tüzesetek óta nem tudja senki, hogy hol lehet. Valószínűleg a zsandároktól és a lakosság bosszujától való félelmében megszökött.

* A denaturált iparsó ára.

A magyar kir. pénzügyminiszter ur 91586—1913. alatt rendeletet adott ki a denaturált iparsó árának 1913. évre leendő megállapítása tárgyában. A rendelet a Magyar Bank és Kereskedelmi részvénytársaság Sójvédék vezérügynökség által 3 százalék szódával denaturált iparsóra nézve fentartja az 1911. évre megállapított árakat, melyek szerint a tiszta iparsó ára 100 métermázsán aluli mennyiségben 2 korona 57 fillér, a tisztátalan iparsó pedig 2 korona 17 fillér 100 mm. vagy azon felüli mennyiségnél az ár métermázsánként: tiszta iparsónál 2 korona 20 fillér, a tisztátalan iparsónál 1 korona 80 fillér. Ez az ár a Vezérügynökség szigetkamara és marosujvári denaturáló telepein való átvétele esetére bir érvénnyel. Szigetkamara azonban a megállapított árakhoz a bányahelyekről való elszállításért mm. 18 fillér számítható. Az iparsónak az ország egyéb helyein való átvétele esetére az itt megállapított árak szigetkamara, illetőleg marosujvári denaturáló teleptől járó vasuti szállítási díjakkal emelkednek. Nagy-Várad, 1913. február hó 19. A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara: Dr Moskovits József, elnök, dr Sarkadi Lajos, titkár.

* Rendőri krónika.

Az Andrányi-üzletvezetősége feljelentést tett Tóth Lajos bolti szolga ellen, aki több vasárut, mintegy 45 korona értékben ellopott a vaskereskedésből és azokat Nagyteleki-utca Rokszin gyógyszerész laboránsának szobájában Dienes detektív meg is találta. Tóth Lajos ellen a bünvádi eljárást folyamatba tették. Lezáratott. — Február hó 20-án Szta-jits Szlafka ápolónő szublimált pasztillát vett be öngyilkossági szándékból. Pár napi kínos szenvedés után 23-án, vasárnap, meghalt. — Schönberger Rezső kávéháztulajdonos feljelentést tett ismeretlen tettes ellen, hogy az Emke-kávéház egyik külön helyiségéből egy 150 korona értékű télikabátot ellopott. A télikabát belsejébe Sch. D. betűk vannak bevarrva. — Piski Ferenc cipésmester Major Istvánnét feljelentette, mert kirakatát betörte. — Weinberger Miklós kereskedő feljelentést tett Balogh Róza volt cselédje ellen, aki midőn kimenője volt, a felesége ruháit használta, de azokat elfeledte visszahozni a helyükre.

* Cigaretta gyermekszájában.

Komoly veszedelem fenyegette szombaton Illye községét egy siketnéma gyermek gondatlansága folytán. Boldor Tógyer gazdának 8 éves siketnéma fia valamilyen módon cigarettát szerzett magának és azzal a szűrűskertben bujt el, ahol egy szalmakazal mögött rágyujtott. Nem tudta végigszívni a cigarettát, mert rosszul lett tőle és eldobta. Az égő cigarettától lángragyult a szalma. Mire a tüzet észrevették, akkorára már az egész istálló lángban volt. Fényes Imre községi jegyző alármírozta az egész lakosságot, mely nagy apparátussal kezdte meg az oltást. Dacára a megfeszített munkának, a tűz egyre jobban terjedt a dühöngő szélben.

Már két istálló, egy félszer és a szomszédos udvarokon felhalmozott takarmány állott lángokban, mikor a jegyző a nagyszalontai tűzoltósághoz folyamodott segítségért. Nagyszalontáról egy szakasz tűzoltó vonult ki felszerelve. Mire azonban megérkeztek a szél is alább hagyott és a tüzet sikerült eloltani. Ha a szél tovább is tart az egész utcasor elpusztul. A vizsgálat megindult az ügyben, hogy kit vonjon felelősségre a hatóság.

* **Tisztelettel értesítem** a nagyérdemű közönséget, hogy tulajdonomat képező vendéglőmben előrehaladt koromnál fogva 1912. év nov. hó 1-től Vilmos fiamat alkalmaztam, hogy vendéglőm régi jó hírnevét visszaállithassam. Egyben tudatom a nagyközönséggel, hogy helyiségemben kizárólag saját termésű boraim jutányos árban szolgáltatnak ki és esténként hideg és meleg étkezés is kapható. Tisztelettel Karger Vilmos, mint apám megbizottja.

* **Eladó szőlő. 1664 négyszögöl terület déli oldalon, a r. kath. püspökség szőlője mellett.** Értekezhetni Uri-utca 37.

* **Győry nővérek** kitűnően szervezett tambura és énekkara szerez rendkívül kellemes szórakozást annak a nagyszámu publikumnak, amely esténként a *Korona-kávéházat* keresi fel. A 10 tagból álló tambura és énekkar *Mészáros és Szabó* karmesterek kitűnő vezetésével áll. Műsoruk elsőrangú számokból van összeválogatva, mindég változatos, szigoruan családias, szolid és gazdag. — A közönség tüntető szeretettel és nagy örömmel siet a *Korona kávéházba*, ahol elsőrendű kiszolgálás mellett még ilyen kellemes, olcsó és Nagy-Váradon máshol fel nem található szórakozás vár rá a kávéház jó hírneve, a figyelmes kiszolgálás s a jelenlegi pompás zenekar egyaránt biztositják a *Korona kávéház* számára azt a nagy népszerűséget, amelylyel most bir. A közönség szives pártfogását kéri továbbra is a *Győry-nővérek*.

* **Szőlőterület a Törkömezőn 1-719 hold termő, 1-569 pedig szántó föld és gyümölcsös, valamint 7 hektoliter bor eladó Uri-utca 56.**

x **Hirdetmény.** A Polgári Takaré- és Segélyszövetkezet 1910—1912. évi 15-ik évtársulatának törzsbetétei a reá eső osztalékkal együtt f. évi január 13-ától kezdve kifizetettek. Az igazgatóság.

x **Egy igazán életrevaló és hézagpótló intézmény** betöltésére vállalkozott egy erre minden tekintetben hivatott és kiváló kvalitásokkal bíró kereskedelmi szakember: *Donát Károly*, ki lakásán, Szabadság-utca 5. szám alatt egy az egyszerű és kettős kereskedelmi könyvvitelt, a magyar és német gyorsírást, gépirást, kereskedelmi számtant, valamint magyar és német kereskedelmi levelezést és a kereskedelmi könyvek felfektetését felölelő tanfolyamot nyitott. Ezen új és minden tekintetben figyelemreméltó intézmény iránt már eddig is óriási érdeklődés mutatkozik s mi a magunk részéről is kötelességünknek tartjuk a mélyen tisztelt érdeklődők figyelmét ezen tanfolyam látogatására felhívni és mindenkinek a saját érdekében ajánlani.

x **Finon** női lack-chevrau barna és fehér félcipőket vettém partiban és azokat 4 koronától kezdve árusítom. *Feketénél, Bémer-téren*, Elite-kávéház mellett. Üzletemet május 1-én Szent János-utca 3 szám alá helyezem át.

x **Kossuth-utca 2. sz. házban egy emeleti kétszobas lakás** me lékhelyiségekkel f. évi május 1 re kiadó. Értekezhetni a Polgári Takarékpénztárnál.

x **TUZIFA** hasábos és aprítva, ugyszintén elsőrendű porosz kőszent házhoz szállít **Weiszberger és Társa.** Telefon 688. Telep: Váradvelence, vasútnál.

x **Fodrász-üzlet** betegség miatt eladó, értekezni lehet Serdült Jánosné **Szigligeti-utca II. szám.**

SZÍNHÁZ

Heti műsor:

Kedd: A mexikói leány.
Szerda: A mexikói leány.
Csütörtök: A faun. (Szinmü. Bemutató.)
Péntek: A faun.
Szombat: A faun.
Vasárnap d. u.: Orpheus az alvilágban.
este: A mexikói leány.

A mexikói leány.

A szinpadnak ujdonság kell minden áron, jó vagy rossz, közepes vagy gyenge, csak új dolog legyen, mert a közönség érdeklődését csak ujdonságokkal lehet állandóan fenntartani. Ennek az ujdonságszükségletnek igyekeznek is a „Szinpadi Szerzők Egyesületében” megfelelni s pontosan visszatérő időben mindenki beszállítja a maga színházának a rá kivetett ujdonságot.

Körülbelül így íródott meg a Mexikói leány is, közkívánatra. Szövege Rajna Ferentől való s nincs mit büszkélkednie vele az írójának; sablonos operettszöveg. Pattogók Gábor Andor versei, melyekre Szirmai Albert szerzett zenét. A zene sem emelkedik felül az átlagos színvonalon, csak a harmadik felvonásban van néhány sikerültebb kuplé.

Arra azonban elég jó az operett, hogy egy estét jobb ujdonság hiányában betöltjön. S ebben a relativ sikerben része van az előadásnak is. *Kassay Rózi* ha nem is győzte a címszerepet mindenütt hanggal, de annál inkább győzte temperamentummal és ötletességgel. Táncait külön megtapsolták és megujrázták. *Görög Olga* pompás hangja Cora szerepének nem egészen neki való kereteiben is kitűnően érvényesült. *Medgyaszai* a követségi attasé szerepében aratott tettszést játékaival és énekével egyaránt. A komikus elemet *Leövey* és *Kabos* képviselték, mindvégig zajos derűtség mellett. *Kabos* a második és harmadik felvonásban (egy helyen *Leövey*vel együtt) cirkuszi ügyeskedést is vitt a szinpadra, de annál jobban nevettek rajta s ez a fő. *Sionx-indián* tánca és sikoltozása pedig az egész karzatot megrengető kacagást keltett. Ez ugyan nem művészet, de hát kell-e a Mexikói lányhoz egyáltalán művészet?

Premierek márciusban.

A színház márciusi programján hat új darab szerepel. Ezek között van ifj. dr *Wlassics* Gyulának műve is, a *Meduza*. Erdélyi Miklós szinigazgató egyszerre hozza színre ezt a darabot a pesti színházzal március 7-én. Ezen kívül folsorakozik a legutóbbi szinpadi termés minden, erőteljesebb alkotása. Nevezetesen: a *Faun*, *Elnöknő*, *Cigányprimás*, *Aranyeső*. Soron kívül említjük *Szomorj Dezső* *Belláját*, amely testvére a *Róza* néinek. Jellemzőbbet nem mondhatunk róla.

Orpheus az alvilágban. Csak röviddel ezelőtt mutatta be a Szigligeti-színház társulatának operette ensembéja *Offenbach* bájos, örökbecsű *Orpheusát* abban a nagyszabású rendezésben és betanulással, amelynek oly frénetikusan volt s e héten a vasárnap délutáni közönség számára adják elő

ezt a pompás operettet. Az Orpheus az alvilágban az idény reprizei közül eddigelé talán a legnagyobb sikert aratta és méltán nyilvánul meg a közönség körében eme előadás iránt az az érdeklődés, amely már most zsufoolt házat biztosít a vasárnap délutáni előadásnak.

IRODALOM

Az Élet e heti számában is egész sorát közli az érdekes szépirodalmi olvasmányoknak. Elbeszélést Kanizsai Ferenc és Ujhelyi Nándor írtak, verset pedig Oláh Gábor, Juhász Gyula és Vas Imre közöl. Cikket találunk még a lapban Pethő Sándortól, Makoldy Józseftől és Balázs Bélától. A szokásos rovatok is gazdag anyagot tartalmaznak.

TANÜGY

Az állami gondnokság ülése. A nagyváradai állami elemi iskolák és állami óvodák gondnoksága tegnapi ülést tartott a város házában, Bordé Ferenc főjegyző elnöke alatt. A kultúrminiszter újabban ugyanis rendeletet adott ki, hogy az állami elemi iskolák és óvodák gondnoksága együtt működjenek. A tegnapi ülésen az új tagok letették az esküt, azután a beosztásokat, az iskolák és óvodák látogatásának kérdésével és az igazgatók jelentésével foglalkoztak. Az ülés végén egy fontos kérdés keltett nagyobb vitát. A miniszteri rendelet előírja, hogy minden vasárnap a tanulók kötelesek a templomba járni, a tanítók vezetése alatt. Az állami elemi iskolákból azonban a télen egyáltalán nem jártak a tanulók a templomokba s ezen szabályellenes eljárást akarta az igazgató és az elnök a bizottság jóváhagyásával menteni. Azonban heves felszólalásokban bélyegezték meg a tanítók mulasztását Harmathy Károly, dr. Vucskics Gyula, Sulyok István, mire a bizottság utasította a tantestületet, hogy a miniszter rendelkezéseit a jövőben szigorúan tartásuk meg.

SPORT

A főgimnáziumi Testgyakorló Kör tornaünnepélye.

Gyönyörű és fényesen sikerült tornaünnepély volt vasárnap este a nagyváradai premontrai főgimnáziumban, ahol az utóbbi évek óta Földváry Mihály tornatanár és az intézet vezetőjének lelkes agilitása következtében az utolsó években különösen nagyon sokat fejlődött a test kultúrja.

A hatalmas, feldiszitett tornacsarnokban dr. Radu Demeter gör. kath. püspökkel az élén, előkelő és elegáns közönség gyűlt egybe és nagy élvezettel nézte végig az egyes számokat.

Festői képet nyújtott a fehér-kék dresszes gimnázisták lelkes csapata. A műsornak legszebb száma volt a zenére végzett szabadgyakorlatok bemutatása. Svédgyakorlatok, egy sereg trefás verseny, és játék tette

élénkké és változatosá a testgyakorló ünnepélyt, melyen természetesen az atletikai versenyekre is különösen nagy súlyt helyeztek.

A magasugrás ötös csapatversenyében a VII. és VIII. osztály 5-5 legjobb ugrója versenyzett. Győztes a VIII. osztály. Az egyes eredmények: első: Uferbach László (152 cm.), Láng István (147 cm.), Csósz József és Fazekas Endre (144 cm) Kollárszky Miklós és Germán János (142 és fél).

Helyből magasugrás: Első: Láng István (121 cm.), II. Kollárszky Miklós (118 cm.) III. Szabó János (112 cm.)

Kötélmászás: I. Láng István, II. Karcsonyi Jenő.

Sulydobás: I. Pelle János (910 cm.) II. Germán János (903 cm.), III. Kollárszky (884 cm.)

Azután dijkiosztás következett: A legtöbb pontot szerzett a VII. osztály és így a diszoklevelet a szoborral ez az osztály kapta. A győzteseket ezüst és bronz érmekkel tüntették ki.

Bajnoki mérkőzés rizikóra.

Vasárnap ismét két sport egyesületünk tartotta első debutját a pályán. Félve szállingóznak ki a mezitelen lábszáru fiúk a hideg levegőre, mint a madárfiókák a meleg fészekből.

Száraz, hideg idő volt, a nap csak mostohán sütött, mintha udvariasságból mosolyogna s így megint sok ember didergett kin a sport nevében.

A sport élvezet pedig, amit kárpótlásul várt a fagyos közönség, ugyan mérsékelt volt. Az NSE és NSC, a két jóbarát bajnoki mérkőzését devalválta az, hogy nem volt érdektelen szövetségi bíró a játékon jelen, hanem Schlézinger az NSC kapitánya vezette a mérkőzést, vagyis mint bírónak a szereplése összeférhetetlen s így az eredmény nem reális. Feljelentésre a versenyt meg is fogják semmisíteni.

A verseny lefolyása elég különös volt. Az első félidőben az NSE szorította meg ellenfelét s egy öngóallal együtt 3 gólt juttatott a hálóba, míg a verseny másik felében az NSC volt a helyzet ura, de eredmény nélkül ostromolta az NSE kapuját, mert csatársora fürgesség mellett is goalképtelen volt. Ez volt a hiba s ezen a bírónak, kire nagyon rá illett most a „Ne hagyd magad Schlézingert” jelszó, minden részrehajlás mellett sem tudott segíteni hiába ítelt két 11-es rugást egy negyed óra alatt az NSE ellen. A végeredmény ilyenformán 4 : 0 az NSE javára. Az NSE nagyon kis összjátékot mutatott s könnyen vereséget szenvedhetett volna.

Sport tekintetben szebb volt és értéke-sebb a NAC két csapatának tréning mérkőzése ezen pszenzo bapioki előtt. Az első csapat játszva győzött 5 góllal. Ezen házi meccset az tette főleg érdekessé, hogy részt vett azon a jeles Kucsera (nem a bécsi!) aki fényes technikájával lebilincselte a nézőket s aki méltóan fogja a NAC-ban betölteni az oly sokáig árván maradt hátvédői tisztet. Az új backot alaposan megéljenezte a publikum.

NYILTÉR

Alóliottak az egész rokonság nevében fájdalomtól megtört szívvel tudatjuk, hogy a legjobb anya, nagyanya, anyós és rokon

özv. Fedor Mészáros Józsefné
szül. Kigyóssi Elekes Apollónia

f. évi február hó 23-án reggel 4 órakor áldásos életének 72-ik évében hosszú és nehéz szenvedés után jobblétre szenderülve, a mi mérhetetlen fájdalomunkra és soha el nem muló bánatunkra itt hagyott bennünket.

Megboldogult halottunk drága hamvait f. hó 25-én délelőtt 3/4 10 órakor a Szaniszló-utca 3. számú gyászháznál megtartandó ref. egyházi szertartás után fogjuk a debreceni vasuti állomásra utnak indítani, ahonnan ugyanazon nap délután 1/2 4 órakor a ref. egyház szertartása mellett kísérik ki a debreceni Kossuth utcai ref. temetőben levő családi sírboltba.

Nagy-Várad, 1913 február hó 23.

Szeretet és béke lengjen drága porai felett!

Mészáros Erzsébet
Mészáros Anna
férj. Marchhart Károlyné
Mészáros Irén
férj. Dr Frankó Józsefné
leányai.

Dr Magoss György
Marchhart Károly
Szabó Lajos
Dr Frankó József
vejei.

Kardos Gyula
Kardos Geza
ifj. Marchhart Károly
unoka vejei.

Mészáros Mártha
ifj. Magoss György
Magoss Margit
férj. Kardos Gyuláné
Magoss Olga
férj. Kardos Gazáné
Szabó Erzsike
f. ifj. Marchhart Károlyné
ifj. Szabó Lajos
Szabó Klárika
Szabó Margitka
ifj. Marchhart Károly
Marchhart József
unokái.

EGYESÜLETEK

A Tüzoltó egyesület közgyűlése.

A nagyváradai önkéntes tűzoltó egyesület 1913. évi március hó 2 napján vasárnap délután 4 órakor a tűzoltó őrtanyán közgyűlést tart, melyre az egyesület alapító, pártoló és működő tagjait ezennel meghívom. Nagyvárad, 1913. évi február hó 23 napján. Lukács parancsnok.

IGAZSÁG SZOLGÁLTATÁS

A Rosenfeld-fiúk pöre.

A budapesti büntető törvényszék esküdt-bírósa tegnap tárgyalta Rosenfeld Lajosnak és testvéröccsének, Kálmánnak bünpörét. A két hitványlelkű siheder tavaly május huszadikán Dob-utcai lakásán megfojtotta és kirabolta Schwarz Johanna perditát, miután előbb kloroformmal elkábították.

Most mind a ketten gyilkosságért és rablásért állanak vád alatt. Rosenfeld Lajos-

nak azonkívül felelnie kell egy korábbi nem sikerült hasonló merényletéért, valamint lo-pásért is.

Az esküdtbiróság a múlt hónap huszonkilencedikén akarta tárgyalni ezt a bűnpört, de akkor a Balogh György elnök és Ajtay Sándor dr orvos-professzor közt támadt összetűzés miatt a tárgyalást elhalasztották. Ajtay dr. ugyanis, a kit törvényszéki orvosszakértőnek hívtak meg a tárgyalásra, vonatkozott letenni a szakértői esküt, arra való hivatkozással, hogy egyetemi tanári esküt tett s külön szakértői esküt soha egyetlenegy elnök sem kívánt tőle. Az elnök akkor két-száz korona pénzpüntetésre ítélte a professzort s a tárgyalást az ő költségére elhalasztotta.

A tárgyalást kilenkor kezdték.

Az esküdtszék megalakulása után a vádlottakat az általános kérdésekre hallgatták ki.

Zárt tárgyalás.

Szandtner királyi ügyész indítványozta, hogy a bíróság rendelje el a zárt tárgyalást.

A törvényszék elhatározta, hogy zárt ülésben tárgyalja az ügynek ama részét, mely a közérkölciséget érinti. Erre az időre a hallgatóságot kizárták a tárgyalásból.

TÁVIRATOK

Kivégezték Maderót és Juarez

Mexikó, febr. 24.

Szenzációs fordulatot vett a mexikói forradalom. A mikor Madero Gusztávot, Madero elnök testvérét agyonlőtték, az Unio közbevetette magát Madero elnök és Juarez al-elnök érdekében. Ezek azt a biztató ígéretet kapták, hogy legfeljebb számkivetésre fogják őket itélni. Azonban nem így történt. Egy Mexikóból érkezett távirat közli, hogy úgy Maderót, mint Juarez-t kivégezték. A távirat így szól:

Mexikó, febr. 24.

Madero volt elnököt és Juarez volt alelnököt, kiket tegnap délelőtt a fogházba vittek, többen ki akarták szabadítani. Hare fejlődött ki, melynek folyamán Ma-

derót és Juarez-t agyonlőtték. A támadók közül kettőt szintén lelőttek a kísérő katonák. Huerta ideiglenes elnök megerősíti ezt a hirt.

Ellentétes hírek Skutariból.

Konstantinápoly, febr. 24.

A hivatalos sajtóiroda jelenti: A montenegrói és szerb csapatok e hónap hetedikén és nyolcadikán rohamot intéztek a Bardagnol-domb ellen, azonban a török sereg visszavetette őket. A montenegróiak hatezer a szerbek négyezer embert veszítettek halottakban és sebesültekben és végül is a örök véderőseregnek a birtokában maradt a fontos erősség. — Eme vereségük következtében a montenegróiak és szerbek nincsenek abban a helyzetben, hogy a nagy harcot folytathassák.

A bóra pusztításai.

Trieszt, febr. 24.

Napok óta rettenetes pusztításokat visz végbe a bóra. A parti hajózást egyáltalán nem lehetett lebonyolítani. A szélvihar embe- reket vágott földhöz, házakat rombolt szét. A telefonhálózatot majdnem egészen tönkretette és kikötőben nagy károkat okozott.

KÖZGAZDASÁG

Gabona üzlet.

Eleinte emelkedő volt az irányzat, később nagyfoku üzlettelenség közepette le- morzsolódtak az árfolyamok.

Áprilisi buza (1913.)	— —	11.61
Októberi buza	— —	12.14
Áprilisi rozs (1913)	— —	9.88
Októberi rozs	— —	9.66
Májusi tengeri (1913)	— —	7.70
Juliusi tengeri	— —	7.93
Áprilisi zab (1913)	— —	10.30
Októberi zab	— —	8.91

Budapesti értéktőzsde.

Magyar hitelrészvény	—	811.75
Oszták hitelrészvény	—	620.25
4%-os koronajáradék	—	83.10
Oszt. magy. államv.	—	700.02
Jelzálogbank	—	426.—
Leszámitoló és pénzváltó	—	513.—
Hazai bank	—	279.—

Magyar bank	— — —	560.—
Keresk. bank	— — —	3590.—
Rimamurányi	— — —	703.—
Salgótarjáni kőszén	— — —	762.—
M. Alt. Kőszénbánya	— — —	1040.—
Közuti vasut	— — —	666.50
Városi villamos	— — —	367.—
Adria	— — —	523.—
Atlantika	— — —	341.—

A szerkesztésért felelős:

Dr VUCKICS GYULA.

Házi csatornázást

szakszerűen készít

Kondor Dezső Nagyvárad

Nagyipiac-tér Telefon 969. Gyár 1062

Cement, gipsz, nád, fedéllemez, cserép kőpor, oltott mészb. eladás.

Mezey Dezső

toronyóra készítő

Nagyvárad, Szt. János-u. 64.

Az ország egyik legrégebb és legmegbízhatóbb

toronyóra

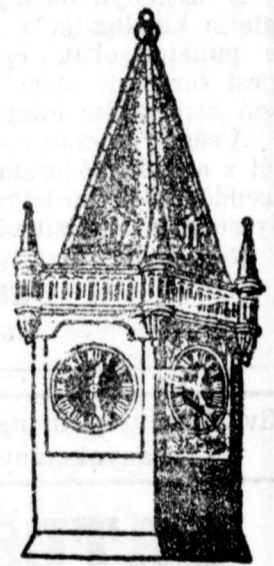
készítő telepe.

Olcsó árak, több

évi jótállás.

Villanyerő

berendezés.

Kivánatra árjegyzéket bérmentve küld.

FÉLIX-FÜRDŐ

nyári és téli gyógyhely. Európa leggazdagabb kénes hév víz forrása. Víz hőfoka 49° C. 17 millió liter víz mennyiség. Csuz, kőszvény, ischiás, izzadmányok és női betegségek ellen. 1909-ben 9200 beteg hagyta el gyógyultán, javultán a páratlanul hatásos fürdő gyógyforrásait. **Penzió rendszer október 1-től május hó 1-ig.** Elsőrendű ellátás, reggeli, ebéd, vacsora, fűtés, szoba világítás, egyszeri fürdés a Ferencz-fürdőbe pkró- ckozással helenként **56 koronába** kerül.

A Viktor szálló folyosója össze van kötve a fürdővel. A folyosókon lévő kályhák állandóan fűtve vannak. Bármilyen időben meghülés veszélye nélkül lehet a kurát eredménnyel használni.

Posta, távirat, interurbán telefon, állandó gyógyszerár a fürdő telepen. Prospektust küld az

igazgatóság.

Nagyvárad város tanácsától.

2904—1913.

Hirdetmény,

Nagyvárad város törvényhatósági bizottságától nyert megbízatás folytán közhírré teszem, hogy a közsegélyre szorult munkanélküliek összeírása a következő módon lesz foganatosítva.

A ki a törvényhatósági bizottság által a munkanélküliek támogatására megszavazott segély összegben részesedni kíván s arra igényjogosult, az az alábbi megjelölt sorrendben és napokon mindenkor délelőtt 8 órától 12 óráig terjedő időben jelentkezék a városi szegény irodában (Nagy Sándor-utca 17. sz. a.)

Február 25 és 26-án a famunkások.

Február 27 és 28-án a vasmunkások.

Március 1-én a szabó-, sütőmunkások és nyomdászok.

Március 2—4-ig a cipész- és csizmadia-munkások.

Március 5-én a szobafestők és mázolók.

Március 6, 7 és 8-án a kőművesek.

Március 9-én az ácsmunkások.

Március 10, 11, 12 és 13-án a földmunkások.

Március 14 és 15-én a kereskedelmi alkalmazottak.

Munkanélküliségének igazolásul magával kell hozni munkakönyvét, vagy az iparhatóságtól, illetve ipartestülettől kapott igazolványát, esetleges lakbérhátralékának igazolásul pedig a háztulajdonostól, illetve a bérbeadótól kérendő igazoló irást.

A szegényiroda a jelentkezőket személyi adataira kihallgatja s elvégezvén a szükséges puhatolásokat, ezeknek eredményéhez képest sürgősen javaslatot tesznek a folyamódó segélyezésére iránt.

A segélykiosztás megkezdésének időpontjáról s annak módosatairól a lapokban közzeendő külön hirdetmény útján fogom a segélyezendőket értesíteni.

Nagyvárad, 1913 február 24.

Eleméry Ferenc,
katonaügyi-tanácsnok.

Kiválóan szép munkáért aranyérem és aranyokmány kitüntetés.

ÉRTESÍTÉS.

Értesitem a t. közönséget, hogy SZENT JÁNOS-U. 4. SZ. alatt EGY MODERN

cukrászdát

létesíttem. A fővárosban Kugler (Gerbeaud), Weisz Béla udvari cukrá zoknál és külföldi előkelő üzletekbe, helyben a volt Molnár-féle cukrászdában hosszabb ideig működtem.

Parfee és forma fagyalt megrendelések, valamint lakodalmi és egyéb ünnepélyekre süteményeket és tortákat elsőrendű kivitelben a legolcsóbb árban mindenkor megrendelhetők. Becses pártfogást kér

Gáborfi János,
cukrász.

Hirdetések

felvétetnek a kiadóhivatalban.

Meghívó.

A „Szent László-nyomda részvénytársaság“ Nagy-Váradon 1913. évi március hó 13-án, csütörtökön d. u. 6 órakor, a nagyváradai Kath. Kör könyvtár helyiségében tartja

évi rendes közgyűlését,

melyre a t. részvényeseket ezennel tisztelettel meghívjuk.

A közgyűlés tárgyai:

1. Igazgatóság és felügyelő-bizottság jelentése az 1912. évi üzleteredményről; az 1912. évi zárszámadások előterjesztése, a mérleg megállapítása és ennek kapcsán a felmentvény megadása.

2. Esetleges indítványok.

Nagy-Várad, 1913. febr. hó 24.

Az igazgatóság.

Igen kellemes, biztos és kitünő, gyorsan használó szer köhögés, hurut, meghűléstől eredő rekedtségnél a FARKAS-féle

hurut-szeletke

Egy doboz ára 60 fillér.

Kapható: FARKAS ISTVÁN

„APOLLÓ“ drogueriájában

Nagyvárad, Rimanócy-palota

Rákóci-ut 7/b.

Telefon 12-64.

ÉHIK ANTAL

épület- és diszmű bútor asztalos
Sánc-utca a kalapgyár épületében.

Állandóan raktáron tart saját készítményű modern bútorokat, háló-szoba és ebédlő-szoba berendezéseket stb. Ugyanott félig használt bútorok is kaphatók.

Telefon 12-64.

Uj!

Uj!

Bőrönd és bőraru műhely.

HAMBURG S. bőrönd és bőraru műhelye megnyitott Nagyváradon Kossuth Lajos-u. 9. szám alatt. Készítek és elvállalok minden ezen szakmába vágó munkát és javításokat jutányos árban. Meghívásra hához jövök.

Uj!

Uj!

Telefon 10-87. Telefon 10-87.

A legmodernebb bútorokat

készíti

Kovács Zsigmond

műasztalos

Szacsvey-u. 70. sz.

Géperőre berendezve.

Telefon vagy levelezőlap nivasra azonnal megjelenek.

Terv és költségvetés díjtalan.

Orvosilag több száz esetben ajánlva.

10-39. Telefon 10-39.

KEPES ELEK

orvosi kötszerész üzlete Nagyvárad, «Sas-passage» átjáró.

Ajánlja saját készítményű

sérvköteit,

szuszpenzoriomok fecskendő és betegápolási cikkeit, u. m. egyenestartók, haskötők, ágytálcák, bidég,

anatómiai sérvköteit

a melyek a sérvet állandóan visszatartják, műlábak és művégtagok, támgépek, gummi cikkeik, harisnyák stb. és a még fel nem sorolható cikkeik. Külön próbaterem női és férfi kísérővizsgálásra. Óriási nagyraktár. Tisztviselők és iparosoknak árendemény.

Legolcsóbb bevásárlási források:

Ha Ön

óráját jól és jutányos árban akarja megcsináltatni, hozza el FEIN KÁLMÁN óráshoz, Teleki-u. 9. Dr Nemes ház. Villamos megállóhely. —

Órákban állandó nagy raktár.

Alapított 1893. **Freund Benjámín** Alapított 1893.

műorás, ékszerész és látszerész
Nagyvárad, Rákóci-ut. Széchenyi-szálloda épület.

RITKA ALKALOM.

Üzletem átalakítása miatt a teljes raktáramat kiárultom eddig nem létező leszállított árban, arany-, ezüst-, nikkal órákat, aranyláncokat, gyűrűket, fül-függőket és más ékszerneműket, kina ezüst tárgyak, ingaórák, látszereknél 50% engedmény.

Izsák Lidia

mellfűzői, amelyek bécsi modellek szerint készülnek, országoserte nagy népszerűségnek örvendenek a hölgy közönség körében. Megrendelhető mérték szerint,

Nagyvárad, Nagy Sándor-u. 1. Füz. üzlet: TELEFON 1-53. szám.

Mezey János és Társa fűszer, csemege kereskedése Nagyváradon, szt. László-tér és Teleki-utca sarok.

Szolid üzlet többet nem ad, de kevesebbet sem.

ÉGI LANT

ker. katolikus imádságos és énekes könyv, diszes vászonkötésben

1 K 30 fillérért

kapható a Szt. László-nyomda részvénytársaságnál.

HA A KOSSUTH-

utcába vezetni utja, keresse fel a legjobb hírnévnek örvendő

KEPES ETEL

varró- és himző előnyomdáját, ahol bevásárlásait a legolcsóbban eszközölheti kézi munka anyagokban.

Izléses arany- ezüst ékszerek, finom, órák legolcsóbban kaphatók

Szilágyi Géza és Ts-nál

Rákóci-ut

Telefon. 630.

Táray Sándor

telefon 558. telefon 558.

NAGYVÁRAD

Körözs-utca 11. sz.

Épület és műlakatos vízvezeték és vasszerkezeti munkák.

NE ADJUK

pánznunket idegen cégnek, vegyünk

lánckútat

MÁRKUZ JÓZSEFNÉL

Akadémia-u. 1. sz.

Cukrász

süte pények minden alkalomra házhoz szállítással jutányos árban eszközöltenek. Meghívásra házhoz küldök, levelekre válaszolok. Vidékre napi expedíálás.

Moinár János cukrász

Kolozsvári-u. 50.

Oláh Sándor

épület- és műlakatos

Beöthy Ödön-u. 43.

Elvállal minden e szakmába vágó új munkákat és javításokat jutányos árban. Takarékos tüzhelyek állandóan raktáron. Költségvetést kívánatra küldök.

Alapított 1895-ben.
Deo Adiuvante!

Imrek Károly

épület és műbutor asztalos N.-Várad, Alapi-utca 10. szám.

Alapított 1895-ben.

Udvari kávéház

családok kellemes szórakozó helye. Esténként Bebe Kálmán teljes zenekarával hangversenyez. — Bejárat

Szt. László-tér és Zöldfa-utca.

FELDSTRICK KÁLMÁN

könyvkötészete és dobozgyártása

NAGYVÁRAD, Rákóci-ut, Moskovits palota

Biharmegye és N.-Várad város kir. itélőtábla és a megyei főszolgabíróságok és körjegyzőségek szerződéses szállítója.

ROZSNYAY JÓZSEF

mű-asztalos, Nagyvárad Kolozsvári-u. 77.

Európa nagyobb városaiban évek során át szerzett gyakorlati ismereteim lehetővé teszik, hogy a mai közönség részére a művészi kivitelű különlegességi munkákat is kellő szak tudással a legpontosabban elvégezzem. Készítek továbbá: modern háló, szalon, bútor és üzleti-berendezéseket, portálokat, lakás- és kastély-berendezéseket minden still és kivitelben a legbiztosabb árak mellett. Egy kísérlet elengedő, hogy a t. ur. közönség bizalmát továbbra is kiérdemeljem.

Tisztelettel ROZSNYAY JÓZSEF, műasztalos.

Szántó Dezső

első

nagyvárad

REDÖNY-

GYÁRA Rulikovszky-ut

TELEFON 491.

Jenny Jenő

órák, ékszerész és látszerész. Ajánlja dúsan felszerelt óra és ékszer nagy raktárát jutányos árban. Szent János-u. 39. sz. Óra és ékszer javításokat pontosan eszközölök.

Tanuló felvétetik.

Kerékpár varrógép s gramophon javításokat készíttetni legelőnyösebb

Horvát Béni

mechanikusnál,

Kossuth Lajos-utca 18.

Az összes alkatrészek állandóan raktáron.

TELEFON 1038. szám.

Haas Lajos

Gáz és villanyberendezési vállalat.

Elvállal mindennemű gáz és villanyszereleléseket és jókarbantartását.

TELEFON 1038. sz.

PENCZ JÁNOS

(cipész, szaklparos.)

NAGYVÁRAD,

Szt. János-u. 34.

Készít mérték szerint uri és női (Orthoepéd cipőket is) jutányos árban mérték szerint. Meghívásra házhoz jövök.

Petry Árpád

órák- és műszerész

Nagyvárad, Rákóci-ut 9.

Tarsoly és Risztó mellett, a Rimanóczy-palotával szemben Mindennemű műszerész munkák szakszerű javítása elfogadjatik.

Alapított 1880-ban

Schopper György

utóda veje

Rohoska Pál

Villanyerőre berendezett gépjá-
vító, vas és rézöntőde

NAGYVÁRAD,

Sánc-utca 22. sz.

Uj keztüis és sérvkötő készítő!!

Keztüük mérték után gyorsan es legjutányosabb árban készíttetnek. B. Á. I. keztüük 70 cm. hosszú, csak 6 korona. Tisztítások és javítások azonnal eszközöltenek. Ruganyos sérvkötők 4 korona.
HORVÁTH R.
Nagyvárad, Szt János-utca

Költözködéskor a legcélszerűbb

HIRN M. és FIA

villamossági vállalatához fordulni

Kossuth Lajos-u. 16. sz.

Nagy csillárraktár.

Telefon 10-54.

Telefon 10-54.

Györy Sándor

villanyerőre berendezett keses és köszörűdeje

Kert-utca, 4. szám.

Elvállal mindentféle speciál köszörüléseket és javításokat, haj- és szakál vágó és lónyíró gépet, zsillette és mindentféle más borotvák köszörülését pontosan eszközöl.

RUM és LIKÖR

háziilag való készítéséhez legjobb essentiák

:: kaphatók ::

VADÁSZ ALBERT

„Angyal” drogueriában

BÉMER-TÉR.

Névjegyek

a legolcsóbban beszerezhetők:

Szent László-nyomda r.-társ.-nál
Szilágyi Dezső-utca 5. sz.

Villamos berendezéseket, u. m. magánépületek világítási felszereléseit, csengő házi telefon, ipartelepek, gyárak, és malmok. Villamos világítási és erőátviteli berendezéseit pontosan és makaváratlan készít

SZENES SÁNDOR

villamos berendezési vállalkozó Szalárdi-u. 9. Költségvetéssel díjtalanul megalkalok, meghívásra azonnal jövök.

Ha a Szent János-utcába vezetni utja, keresse fel a

Szerecsen Királyt,

ahol a legolcsóbban lehet vásárolni harisnyát, keztüüt, trikót, csipkét, Himzések és szalagok, fehérneműek, rövidárúk nagy választékban. Szives pártfogást kér LUNGERLEIDER SALAMON Szt János-utca 4.

Ha nincs megelegetve szabójával, mert drága vagy rosszul szab vagy nem pontos, szóval bármi okból. Keresse fel **DARABONT** **GY. és TARSA** uriszabó céget Szilágyi Dezső-u. 6. (Sonnenfeld-palota) és meglepi önt az ottani szelíd, olcsó, kifogástalan kiszolgálás. Alkalmas és gyászruhák 24 óra alatt. Vidékről egy beküldött öltönyről újat készítenek. Valódi angol szövetek.

Helyi és vidéki telefon 980.

RUFF TESTVÉREK

épület- és géplakatos műhelye
LUKÁCS GYÖRGY-UTCZA 26.

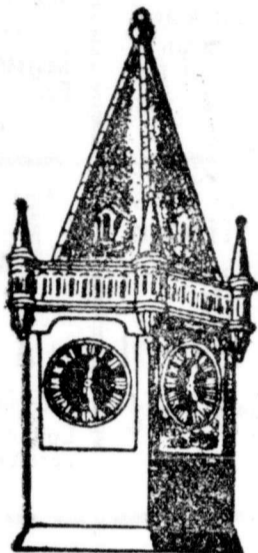
Mindennemű lakatos munkák, **vas-szerkezetek**, **vízvezetékek** javítások és **takarék-tűzhelyek** elsőrendű kivitelben.

Gazdasági eszközök készítése egy mint: ekék, boronák, borsajtók és szőlőzúzók stb. **Lancos kútaink** nagy tartósság, mint vízemelő képesség tekintetében minden eddigit fölülmulnak. Mindennemű gépjavítások szakszerűen és gyorsan eszközölnetnek.

Sarkady és Szánthó

TORONYÓRA GYÁRA

Nagyvárad, Damjanits-utca 30.

Ajánlja 1 hétben egyszer felhuzandó és 1 napban egyszer felhuzandó toronyóráit „szegecs” és „szabadlengésű” járáttal, réz kerekkel. Olcsó árak.

TÖBBÉVI JÓTÁLLÁS.

Villanyerő berendezés.

Arjegyék kívánatra
Saját ház.

VAJNOVSZKI FERENC

uri- és női cipész, Szaniszló-u. 55.

Készít uri- és női cipőket mérték szerint. Javítások jutányos árban. Meghívásra házhoz küldök, levelekre válaszolok.

Autó (automobil) tulajdonosok szíves figyelmébe

PNEUMATIK, köpeny és tömlő, vulkanizáló műhely!
TRAPP ISTVAN Budapest, VIII. ker. Tisza Kálmán-tér 26.

Postai megbízás naponként azonnal el lesz intézve. Javítások jutányos árban. Használt gumik a legmagasabb árban megvételnek.

HELYBEN TELEFON 11-75 VIDÉKEN

FEST! TISZTIT!
vegyileg női, férfi és gyermek ruhákat.

MOS!

gallér és kezelőket fényesre, csipke és szövet függönyök, bútor szövetek, papi és egyenruhák vegyileg tisztítatnak.

Gyár: Körözs-utca 13.

Felvételi üzlet:

Zöldfa Passage 93.

Rákóczy-ut 7. szám

Mokos Sándor.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Ertesítjük a t. közönséget, hogy a

Wolfram lámpák

ára olcsóbb lett, **Wolfram** és egyéb izzólámpák nagy raktára **legolcsóbb áron** a közönség rendelkezésére áll. Telefon rendelésre ráfizetés nélkül házhoz szállítjuk.

Egész éjjel ügyesletes szolgálat.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Elvállaljuk villamos világi-tási és erőátviteli berendezések felszerelését.

Csillárok,

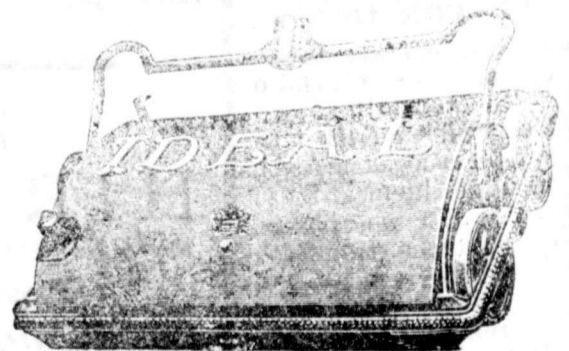
izzólámpák

állandóan nagy választékban kaphatók.

Villamos motorok

1/4 lóerőtől minden nagyságban.

Főszerező telefonja 55. sz.

Ujdonságokból állandó nagy választék háztartási és konyhafelszerelések kizárólagos raktára

TARSOLY és RISZTÓ vaskereskedésében

== Nagyvárad, Rákóczi-ut. Telefon 390. ==